

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЦЕНТР СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція
**«НАУКОВІ ТА ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНОМУ СВІТІ»**

15 липня 2021 року
Чернігів 2021

УДК 001.92:378 (082)

A60

Редакційна колегія: Г. В. Старченко, А. П. Дука

Рекомендовано до видання оргкомітетом конференції, протокол № 1 від 23.07.2021 року.

Наукові та освітні трансформації в сучасному світі: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП «Росток А. В.Т.». 2021. 476 с. ISBN 978-617-512-268-6

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції «Наукові та освітні трансформації в сучасному світі».

До збірника увійшли матеріали секцій: Економічні науки, Філологічні науки, Юридичні науки, Педагогічні науки, Медичні науки, Біологічні науки, Геологічні науки, Технічні науки, Сільськогосподарські науки, Історичні науки, Філософські науки, Географічні науки, Психологічні науки, Соціологічні науки, Фізичне виховання та спорт, Державне управління / Публічне управління та адміністрування, Культурологія.

Матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції представлені окремими авторами з України.

Наукове видання призначене для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів відповідних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

У підготовці конференції брали участь: Громадська організація «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій» (м. Чернігів) за сприяння: Освітня технологія «Росток (м. Суми). Партнером конференції є Консалтингове агентство «Приват Консалт» (м. Чернівці).

Матеріали подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори.

ISBN 978-617-512-268-6

Сур Артем

здобувач вищої освіти

науковий керівник: Поправко О. В., к. ф. н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь, Україна

РИЗИКИ Й ЗАГРОЗИ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ БУТТЮ ЛЮДИНИ

Сучасна культура характеризується кардинальними змінами в усіх сферах людського життя, зокрема, головним виробником реальності в ній стає віртуальний простір, створений інформаційними технологіями. Віртуальна реальність «комп'ютерного світу» надає людині нові можливості виходу за межі буденності, можливості символічно перевершити себе, відчутти себе деміургом, «рятівником Всесвіту», вийти в інобуття, вийти за межі свого соціального статусу, віку, статі, навіть людяності. У процесі розвитку віртуальних світів стало зрозумілим, що «створювана людиною віртуальна реальність відображає соціальну реальність сучасного світу, зокрема, відсутність спільності, переживання емоцій, інтерактивності, самореалізації тощо» [2, с. 26].

Комп'ютерна віртуальна реальність стає простором компенсації комунікативної реальності, створюючи потужний ефект виходу в світ позабуденний, яскравий, феєричний, наповнений новими враженнями. «Комп'ютерний світ» пропонує людині різноманітні можливості інформаційного обміну та комунікації в «просторі свободи», але саме цей простір є вже не стільки символічним, скільки симулятивним.

У віртуальному світі свобода не є ні дією відповідно до усвідомленої необхідності, ні дією на особисту відповідальність, ні вільним проявом творчих потенцій і інтенцій особистості. Це більше заявка на свою ілюзорну «всеможивість». Але в сучасних умовах така спокуса можливістю може обернутися виникненням постлюдського свідомості, або взагалі антропологічною катастрофою — світом і без людини, і без свідомості. Загроза виникнення постлюдської свідомості обумовлена виникненням віртуальної реальності, в якій людина може бути ким завгодно. Але водночас, коли людська свідомість локалізована на екрані комп'ютера, тіло людини залишається по цей бік екрану і час від часу нагадує про себе, заважаючи людині бути «всемогутнім». Логічне завершення прагнення бути «всемогутнім» — позбутися свого тіла, синкретично поєднавши свою свідомість з комп'ютером. Причому з розвитком нано- і комп'ютерних технологій такий сценарій може бути реалізований, за оцінкою фахівців, уже через двадцять — тридцять років. Такий синтез і буде означати виникнення постлюдської свідомості. Загроза виникнення постлюдської свідомості також пов'язана з тим, що людина втратила свою автентичність, свою духовну визначеність і здатність налагодити діалогічні відносини з Іншим, відносини, які також мають невід'ємну духовну основу. А все це і призводить до того, що єдиним гідним уваги Іншим для людини стає комп'ютер.

Отже, сьогодні Інтернет-простір створює широкі можливості для маніпуляції свідомістю людини (як суспільною, так і індивідуальною), коли втрачається здатність критично осмислювати навколишні об'єкти, а відповідно і навколишній світ. Як результат, людина стає заручником культури, яку сама ж створює: «глобальна комунікативна мережа, яка, передовсім завдяки Інтернету, охоплює увесь світ, формує новий тип віртуальної реальності, в якій просторово локалізовані життєві світи поступаються місцем гіперпростіру глобальної комунікативної мережі» [1, с. 167].

Також треба зазначити, що символічний обмін, інформаційні інтеракції і комуніка-

ція в Інтернеті безпосередньо не регламентуються моральними нормами і законами, тут панує відносна анархія і «вседозволеність». Ефект «вседозволеності» поєднується з ефектом «всемогутності», що може породити ілюзію буття людини, яка має справи лише зі знаками, симулякрами і їх усе новими інтерпретаціями. Зараз вже добре відомі негативні наслідки перенесення моделей поведінки з комп'ютерної віртуальної реальності в соціальну, наприклад, «розвиненість інформаційної інфраструктури суспільства сприяє створенню додаткових ризиків інформаційного тероризму» [3, с. 213].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поправко О. В. Святковий і комп'ютерний світи як альтернативні засоби символічного освоєння культурного буття сучасної людини. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2013. Вип. 53. С. 166-173.
2. Шубина М. М. Разрушение традиционной культуры посредством информационных угроз. *Современные тенденции развития науки и технологий*. 2015. № 6. С. 24-27.
3. Яскевич Я. С. Философские проблемы социальной коммуникации. Минск: Вышэйшая школа, 2017. 285 с.

Тимофєєв О. В.

к. ф. н., незалежний дослідник
м. Дніпро, Україна

ПАРАДИГМА ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ В ФІЛОСОФІЇ ДЖОРДЖО АГАМБЕНА

Італійський мислитель Джорджо Агамбен, найбільш відомий своїм політико-антропологічним проектом *Homo Sacer* (а також нещодавньою серією коротких есе-інтервенцій щодо етичних та політичних наслідків пандемії Covid-19), використовує у своїй роботі низку методологічних принципів, прийомів та інструментів, які не завжди є очевидними. Згадаємо полеміку щодо його тези про концтабір як парадигму сучасного західного світу. У цьому зв'язку ми спробуємо пояснити деяких методологічних прийомів та інструментів Джорджо Агамбена, зокрема, використання ним парадигм та парадигматичного методу. Як зазначає Агамбен у книзі «*Signatura rerum. Sul metodo*» (2008) критична тенденція зводити його методологічні засоби до буквального прочитання призводить до викривленого сприйняття його філософських ідей. Італійський філософ наголошує, що у своїй роботі він вивчав ряд парадигм, таких як *Homo sacer* (термін раннього римського права: людина «священна», а також і «проклята» людина), *Muselmann* (фігура в'язня нацистських концтаборів, що знаходилися за гранню розрізнення «людське/нелюдське»), стан виключення і концтабір. Він каже, що серед критиків виникла певна плутанина, тому що він розглядав їх не в якості позитивних історичних явищ, а як парадигми, функція яких полягала в побудові або забезпеченні розуміння більш широкого історико-проблемного контексту [1, с. 9].

Розглянемо більш детально місце і роль парадигм в філософії Джорджо Агамбена.

По-перше, звернемося до етимології терміну. Згідно з етимологією, слово парадигма походить від грецького *παράδειγμα* — приклад, зразок. Уже в старогрецькій мові слово вживалось у декількох значеннях: 1) зразок, модель, 2) приклад, 3) наочне підтвердження, доказ, 4) повчальний приклад, урок, 5) подоба, зображення. Легко встановити, що всі ці значення поєднано спільним значенням, яке можна іменувати «орієнтація на зразок». Так, Платон уживає цей термін, описуючи ідеї, які утворюють перманентну модель кожної речі [2, с. 254].